

**PREZENTACE VÝSLEDKŮ
EXPERTNÍHO POSOUZENÍ
ZPRAVODAJSTVÍ ČT
v roce 2015**

leden 2016

Zpracoval: Jaroslav Formánek a kolektiv

ÚVOD

Tento dokument je shrnující prezentací základních zjištěných výsledků, která by měla být co nejsrozumitelnější a stručná.

Vzhledem k dotazům a diskusím o aplikovaných metodických přístupech je formulace popisu použitých přístupů nicméně podrobnější, než je pro prezentaci obvyklé.

I. METODOLOGE

ZADANÉ CÍLE PRO EXPERTNÍ POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

- 1) Expertní posouzení JF a kolektivu zkoumá všechny ryze zpravodajské pořady ČT, aktuálně publicistickým a diskusním pořadům se nevěnuje (tyto pořady jsou vyhodnocovány v rámci jiných analýz zpravodajství ČT).
- 2) Jeho původní cíle jsou zformulovány podle zadání tak, aby doplňovaly a rozšiřovaly výstupy již déle realizovaných analýz zpravodajství ČT pro vytvoření komplexnějšího pohledu na hodnocení kvality zpravodajství ČT a zejména:
 - vytvářelo podklady (indikátory) pro hodnocení zpravodajských pořadů ČT (s názvem Zprávy a Události) jako celku (které jiné analýzy zpravodajství dosud negenerovaly),
 - doplnilo standardně používané nástroje právních rozborů a analýz obsahu mediálních sdělení o pohled expertního posouzení, vycházející z novinářské zkušenosti a praxe.
- 3) Základním cílem posouzení analýzy JF a kolektivu je připravit podklady pro vyhodnocení plnění požadavků kladených na zpravodajství ČT zákonnými a profesními normami, které paralelně vytvářené analýzy zpravodajství ČT buď nezkoumají, anebo je vyhodnocují z jiného úhlu pohledu. Jednotlivé indikátory jsou přitom podle zadání sdružovány do skupin příslušným jednotlivým kritériím (vlastnostem) kvality zpravodajství tak, jak je popsáno v publikaci *Analýza obsahu mediálních sdělení: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011 – viz dále.*

ZADANÉ VÝSTUPY A VYPLÝVAJÍCÍ NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

- 1) Cíle a požadavky na výstupy expertního posouzení JF byly postupně formulovány v úzké spolupráci s ČT a Radou ČT, přičemž východiska pro stanovení konkrétní metodologie vyhodnocování byla čerpána (mimo jiné) ze zdrojů uvedených v příloze na listech 45 až 50, z novinářské praxe a ze zkušeností s řízením redakcí.
- 2) Jedním z výstupů expertního posouzení JF a kolektivu je upozornit na pozitivní či negativní trendy jednotlivých indikátorů a vyslovit varování, pokud některé indikátory vykazují rizikové hodnoty, nebo se jim blíží.

Poznámka: Bez použití postupů vycházejících z běžně užívané žurnalistické praxe by bylo nutné rezignovat na vyhodnocování plnění mnohých požadavků formulovaných zejména zákonnými normami. To by znamenalo absenci podkladů pro rozhodování Rady ČT, jejíž zákonnou povinností je vyhodnocovat plnění úkolů veřejné služby vysíláním ČT a plnění zásad pro vysílání veřejné služby stanovených Kodexem ČT.

VÝCHODISKA PRO STANOVENÍ KONKRÉTNÍ METODIKY EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

PŘIJATÁ VÝCHODISKA PRO HODNOCENÍ KVALITY ZPRAVODAJSTVÍ

Vycházejí ze zákonných norem a jejich výkladu Nejvyšším správním soudem, například z jeho rozsudku čj.: 3 As 6/2010 – 71, kde se mimo jiné uvádí, že objektivita v sobě zahrnuje hned několik aspektů, z nichž za rozhodné NSS považuje:

- věcnost, tj. že novináři do zprávy nevkládají svá vlastní hodnocení;
- transparentnost, tj. že žurnalista uvádí své informační prameny;
- správnost (či přesnost), tzn. že zpráva odpovídá skutečnosti;

přičemž se NSS odvolává na publikaci Schulz/Reifová a kol.: Analýza obsahu mediálních sdělení; Karolinum; Praha; 2004; s. 52 a násl.

ZADANÁ VÝCHODISKA PRO STRUKTURU VÝSTUPŮ EXPERTNÍHO POSOUZENÍ JF A KOLEKTIVU

Vzájemnou strukturu a souvislost jednotlivých kritérií charakterizujících míru profesionálního zpracování informací v oblasti zpravodajství (na základě zadání, které dostal kolektiv JF) ilustruje následující schéma (viz „*Analýza obsahu mediálních sdělení*“: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011).

Celková informační kvalita zpravodajství (objektivita)						
Relevance (externí + interní)	Pravdivost (Pravdivý obraz skutečnosti)					Srozumitelnost (její indikátory nebyly dosud prodiskutovány, proto nebyla vyhodnocována)
	Přesnost (zahrnující i interní relevanci)	Různo- rost	Nestrannost		Transpa- rentnost	
			Vyváženost	Věcnost = Neutralita		

Uvedené pojmy vlastností (kritérií) kvality zpravodajství jsou zahrnuty i do českého mediálního práva (viz např. *Zákon o ČT, Kodex ČT*) a profesních norem (viz např. *Etický kodex novináře*). Pouze vybrané vlastnosti kvality zpravodajství lze vyhodnocovat prostřednictvím nástrojů standardní obsahové analýzy, u některých musel být použit přístup jiný, konsenzuálně pojmenovaný „**Nástroj expertního posouzení vycházející ze zkušenosti z novinářské praxe**“. Principiálně obdobné posouzení bylo použito například při hodnocení mediálního pokrytí francouzských prezidentských voleb v letech 1995 a 2002.

CHARAKTERITIKY NÁSTROJE EXPERTNÍHO POSOUZENÍ VYCHÁZEJÍCÍHO ZE ZKUŠENOSTI Z NOVINÁŘSKÉ PRAXE

- Je užíván negativně – nevymezuje tedy jednotlivé vlastnosti kvality zpravodajství, ale poukazuje na možné chyby a nedostatky novinářského zpracování ve vztahu ke sledované vlastnosti.
- Vždy je podložen argumentací a tím také vystaven falzifikaci (vyvracení) při diskusi, ať už v rámci skupiny analytiků či následně mezi touto skupinou a jinými případnými oponenty.
- Respektuje standardně užívané kvantitativní i kvalitativní přístupy analýzy obsahu mediálních sdělení.
- Respektuje, že objektivita je teoretický abstraktní koncept, který není možné kvantifikovaně operacionalizovat. Proto tento nástroj expertního posouzení kvantifikovaně interpretuje pouze některé kategorie (kritéria) objektivity.

ZKOUMANÝ VZOREK PŘÍSPĚVKŮ

- 1) Základní analytickou jednotkou je tematicky ucelený televizní příspěvek. Tato analýza klasifikuje čtenou zprávu a tematicky příslušné reportáže jako jediný příspěvek, přičemž je respektováno formální stříhové oddělení příspěvku od ostatních.
- 2) Vzorek za roku 2015 v počtu 1250 příspěvků je konstruován náhodným výběrem. Příspěvky jsou vybírány z pořadů Události, Zprávy (delší než 3 minuty) a Ekonomika ČT24. Výběr příspěvků realizuje a garantuje útvar Výzkumu a analýz České televize.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

II.1. NESTRANNOST

NESTRANNOST

(POLITICKÁ) VYVÁŽENOST A VĚCNOST

NESTRANNOST zpravodajství určují jeho vlastnosti: **VĚCNOST** a **VYVÁŽENOST**. Proto jsou určité indikátory vlastnosti kvality zpravodajství „vyváženosti“ a indikátory „věcnosti“ vyhodnocovány v přímé souvislosti.

(POLITICKÁ) VYVÁŽENOST – VYBRANÉ ZÁKONNÉ POŽADAVKY:

- Zákon o ČT, § 2, odst.(2): *„Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména: poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů.“*
- Zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, §31, odstavec 3: *„Provozovatel vysílání je povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.“* (podobně hovoří i Kodex ČT)
- Kodex, č. 6.1.: *„Česká televize dbá, aby hlavní názorové proudy sporu dostaly rovnoměrný prostor k vyjádření.“* + čl. 6.2. Kodexu ČT

VĚCNOST – ROZHODNÉ KRITÉRIUM Z POHLEDU NSS:

- Ve svém rozsudku čj.: 3 As 6/2010 – 71 NSS mimo jiné uvádí, že za rozhodný aspekt pro identifikaci porušení věcnosti považuje novinářem vložené vlastní hodnocení do zprávy;

NESTRANNOST

POLITICKÁ VYVÁŽENOST

Příslušné **legislativní požadavky** byly **operacionalizovány** do následujících **indikátorů pro hodnocení celkové vyváženosti zpravodajství ČT**, zvláštní důraz byl přitom kladen na hodnocení **politické vyváženosti**:

- indikátor **rozložení vyjádření představitelů jednotlivých politických stran v celém zpravodajství** – (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové různorodosti, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu);
- indikátor **relativního rozložení příspěvků se zmínkami s alespoň jednou zmínkou o sledovaných jednotlivých stranách**; tento indikátor je následně vyhodnocován v souvislosti s celkovým hodnotovým vyzněním celého příspěvku pro konkrétní stranu – (shodně konstruovaný indikátor je využíván i pro zkoumání názorové *různorodosti*, je ale vyhodnocován z poněkud jiného úhlu pohledu). Uvedený indikátor je záměrně konstruován odlišným způsobem, než je tomu v ostatních analýzách Media Tenor, používaných pro zjišťování kvality zpravodajství ČT z pohledu kritéria jeho vyváženosti.

NESTRANNOST

POLITICKÁ VYVÁŽENOST

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ (PROMLUV) PŘEDSTAVITELŮ RŮZNÝCH POLITICKÝCH STRAN V JEDNOTLIVÝCH PŘÍSPĚVCÍCH ZE ZPRAVODAJSTVÍ

- Pro každý příspěvek je vyhodnocováno, kolik a jakých představitelů každé jednotlivé strany (hnutí) dostalo příležitost k promluvě nebo k citaci (vyjádření) ve zkoumaném příspěvku. Za jedno vyjádření určitého představitele je přitom považováno i více jeho promluv či citací v jednom příspěvku.
- Tento indikátor vyváženosti zpravodajství je udáván ve formě rozložení vyjádření představitelů jednotlivých stran v celém zkoumaném vzorku příspěvků.
- Jeho úroveň je posuzována podle míry naplnění výše uvedených zákonných požadavků a zejména usnesení NSS ohledně tzv. odstupňované rovnosti podle společenského významu jednotlivých sledovaných stran .

VÝSLEDKY INDIKÁTORU VYVÁŽENOSTI ZA ROK 2014

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
3%	41%	10%	13%	11%	19%	1%	3%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
44%		10%	24%		23%		

Počet zaznamenaných vyjádření
N = 525

NESTRANNOST

POLITICKÁ VYVÁŽENOST

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE ROZLOŽENÍ VYJÁDŘENÍ (PROMLUV) PŘEDSTAVITELŮ RŮZNÝCH POLITICKÝCH STRAN V JEDNOTLIVÝCH PŘÍSPĚVCÍCH ZE ZPRAVODAJSTVÍ

VÝSLEDKY V ROCE 2015

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
4%	39%	8%	9%	9%	25%	2%	4%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
43%		8%	18%		31%		

Počet zaznamenaných vyjádření
N = 703

vládní koalice	opozice v PS	ostatní
72%	24%	4%

Úrovně tohoto indikátoru za rok 2015 jvíce odpovídají smyslu zmíněného usnesení NSS o odstupňované rovnosti podle společenského významu jednotlivých stran než v loňském roce, neboť se přiblížil počet citací ČSSD a ANO.

Na základě rozložení indikátoru vyváženosti podle vyjádření představitelů politických stran je možné konstatovat, že indikátor odpovídá požadavku odstupňované rovnosti definované NSS a článkům 6.1. a 6.2. Kodexu ČT.

NESTRANNOST

POLITICKÁ VYVÁŽENOST

INDIKÁTOR VYVÁŽENOSTI PODLE RELATIVNÍCH PODÍLŮ PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKAMI O JEDNOTLIVÝCH POLITICKÝCH STRANÁCH (HNUTÍCH)

Zmínka o politické straně se označuje pouze v těch případech, když je v příspěvku:

- explicitně zmíněn název strany;
- explicitně uvedena stranická příslušnost citovaného politika nebo stranická příslušnost politika, o němž je v příspěvku zmínka;
- vyjadřuje se nebo je zmíněn známý čelný představitel strany nebo (i bez explicitně uvedené stranické příslušnosti) například prezidentský kandidát strany, premiér, hejtman, poslanec (např. člen předsednictva PS), senátor (např. člen předsednictva Senátu), ministr.

Dosažená úroveň tohoto indikátoru je posuzována opět podle míry naplnění usnesení NSS ohledně tzv. odstupňované rovnosti podle společenského významu sledovaných stran a dále v souvislosti s tonalitou vyznění příspěvků, kde jsou jednotlivé strany zmiňovány a se strukturou tematických rámců, ve kterých byly jednotlivé strany zmiňovány.

NESTRANNOST

TONALITA PREZENTACE POLITICKÝH STRAN (HNUTÍ)

Mediální vyznění (tonalita) jednotlivých výpovědí o sledovaných stranách (hnutích) je vyhodnocována podle následujících kritérií:

- podle explicitního hodnocení autora výpovědi o zmiňované straně (chvála / kritika),
- na základě tzv. implicitního hodnocení, tj. podle povahy skutečností, které se týkají zmiňované strany (hnutí), například: informace o trestním stíhání představitele zmíněné strany (hnutí) či informace o významném rozkolu ve straně jsou považovány za negativní skutečnost;

NESTRANNOST

INDIKÁTOR NESTRANNOSTI (VĚCNOSTI) PODLE PRŮMĚRNÉHO HODNOTÍCÍHO VYZNĚNÍ (TONALITY) PRO POLITICKÉ STRANY (HNUTÍ)

ÚROVNĚ PRŮMĚRNÉ TONALITY V RÁMCI PŘÍSPĚVKŮ SE ZMÍNKOU O DANÉ STRANĚ

	ČSSD	ODS	TOP 09	KSČM	KDU-ČSL	Úsvit	ANO	SZ	Piráti	Svo-bodní	jiná
2014 (průměrná tonalita)	0,23	0,29	0,52	0,28	0,50	0,63	0,21	0,33	0,00	1,00	0,17
2015 (průměrná tonalita)	0,39	0,27	0,41	0,25	0,42	0,00	0,29	0,50	0,57	0,00	0,18

Průměrné hodnotící vyznění pro všechny strany během roku 2014 bylo zjištěno na úrovni +0,31.

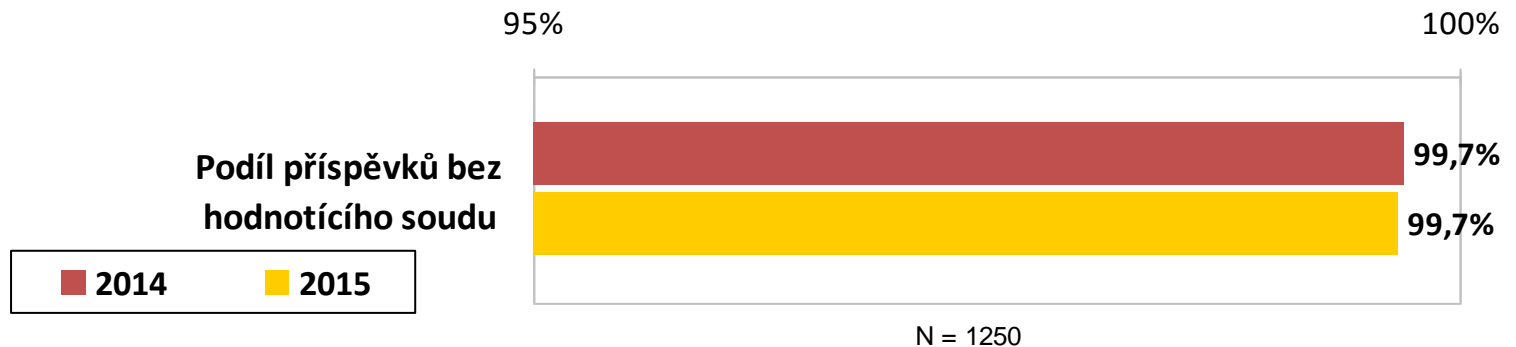
Průměrné hodnotící vyznění pro všechny strany v roce roku 2015 bylo zjištěno na úrovni +0,34.

Výše zjištěné průměrné úrovně tonality vyznění pro jednotlivé strany ve své vzájemné souvislosti s četností zmínek o jednotlivých stranách (list 16), nejsou z hlediska kritéria věcnosti rizikové.

NESTRANNOST

VĚCNOST PODLE IDENTIFIKACE PŘÍSPĚVKŮ BEZ HODNOTÍCIHO SOUDU REDAKCE

Zpravodajský příspěvek nesmí obsahovat žádná novinářská hodnocení, protože recipienti nemají být při tvorbě názoru ovlivňováni tím, že se zprávy podávají z perspektivy určitých postojů – v opačném případě jde o porušení principu věcnosti. Ve zpravodajství ČT se téměř vůbec nevyskytují příspěvky, ve kterých by redaktor použil hodnotící soud.

Meziročně zůstává tento indikátor věcnosti podle podílu příspěvků bez hodnotícího soudu vyřčeném redakcí konstantní a na velmi vysoké úrovni. Podle tohoto indikátoru jsou zpravodajské příspěvky v 99,7 % věcné.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

II.2. TRANSPARENTNOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (1/3)

Požadavek aktuálnosti, především u elektronických médií, dostává žurnalisty pod značný časový tlak, a tudíž není možné vyžadovat, aby novináři sami ověřovali správnost každého údaje, který ve svém zpravodajství použijí. Proto je kladen důraz na požadavek transparentnosti, tedy aby novináři používali korektní informační prameny a tyto zdroje popisovali co nejpřesněji.

Indikátory transparentnosti zpravodajství ČT jsou konstruovány:

- 1) podle **důvěryhodnosti zdrojů**, od nichž čt převzala informace;
- 2) podle **korektnosti a přesnosti popisu použitých zdrojů**;
- 3) podle **četnosti použití nejmenovaných zdrojů**.

Kvalitativní analýza ukázala, že jen 12% jmenovaných zdrojů, od nichž ČT převzala informace, je možné považovat za rizikové.

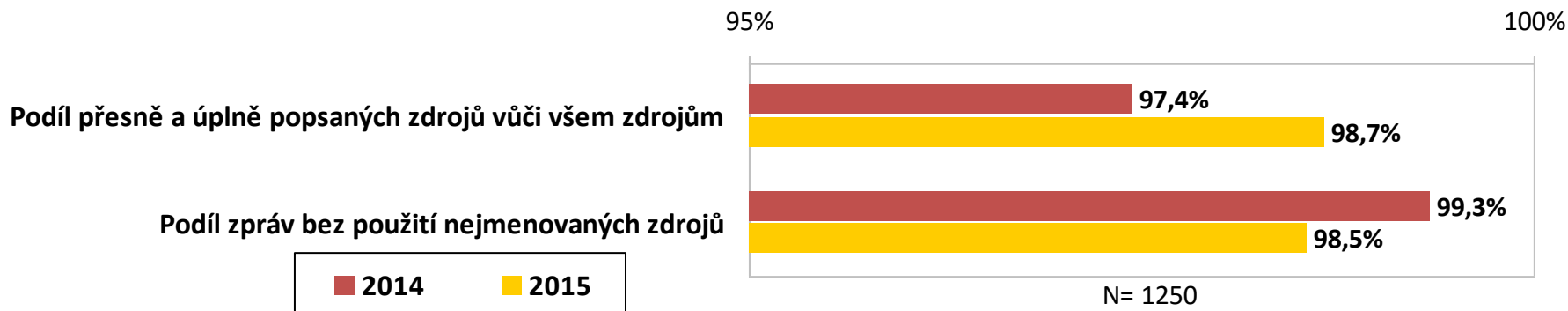
Na základě tohoto indikátoru transparentnosti nelze konstatovat významná rizika či ohrožení transparentnosti zpravodajství ČT.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (2/3)

2. INDIKÁTORY TRANSPARENTNOSTI...

- PODLE KOREKTNOSTI A PŘESNOSTI POPISU POUŽITÝCH ZDROJŮ

- PODLE ČETNOSTI POUŽITÍ NEJMENOVANÝCH ZDROJŮ

Podíl přesně a úplně popsanych zdrojů je vysoký, meziroční rozdíl je v rozmezí směrodatné odchylky na přijatém stupni významnosti.

Poznámka: Na následujícím listu je uvedena tabulka nesprávně popsanych zdrojů včetně nejmenovaných.

Na základě zjištěných úrovní těchto indikátorů transparentnosti (podíl příspěvků s přesně popsany mi zdroji 98,7 % a podíl příspěvků bez použití nejmenovaného zdroje 98,5 %) nelze konstatovat žádná rizika či ohrožení transparentnosti zpravodajství ČT z tohoto směru.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – TRANSPARENTNOST (3/3)

STRUKTURA VŠECH ZDROJŮ PODLE JEJICH KATEGORIÍ V CELÉM VZORKU VE SROVNÁNÍ S NETRANSPARENTNĚ POUŽITÝMI NEBO NEKOREKTNĚ POPSANÝMI ZDROJI (V ABS. POČTECH)

Kategorie zdroje	Celkový výskyt (v absolutním počtu)	Z toho netransparentně použitých nebo nekorektně popsaných zdrojů	
		Počet	Převládající nedostatek
Použití zobecněného zdroje	44	39	nekorektní použití nebo bez korektní verifikace
Převzetí netransparentního výroku	0	0	bez korektní verifikace
Použití převzatého materiálu či dokumentu jako informačního zdroje	15	2	nedostatečný popis původu nebo nepřesný popis názvu
Ostatní použité zdroje	3847	11	nedostatečný nebo nekorektní popis
Použité nejmenované zdroje	12	12	podle zákonných požadavků to nepřípustné
Použitých zdrojů celkem	3918	64	x

Stejně jako v roce 2014 je relativně nejčastější příčinou nedostatečné transparentnosti ve zpravodajství ČT nekorektní použití tzv. zobecněného zdroje (např.: „v médiích se uvádí“ „odborníci říkají“, „v kuloárech se říká“ atd), která představuje 61% ze všech nekorektně nebo netransparentně popsaných zdrojů.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

II.3. RŮZNORODOST

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (1/5)

RŮZNORODOST (NEBOLI VŠESTRANNOST, ROZMANITOST, VARIABILITA)

RŮZNORODOST – VYBRANÉ ZÁKONNÉ POŽADAVKY:

- Zákon o ČT v § 2: „(2) Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména:
a) poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací...
c) ...poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel..., tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických... směrů“
- Kodex ČT, čl. 6.3.: „V diskusích... musí ČT zajistit vedle politiků také účast široké škály odborníků, novinářů, osobností občanského života, ale i řadových občanů tak, aby zazněly všechny relevantní názory...“

Zákonné **požadavky na různorodost byly operacionalizovány** (aby doplňovaly jiné, již existující indikátory používané pro hodnocení veřejné služby) do:

- 1) indikátoru **tematické různorodosti** (různorodost z pohledu podávání tematicky různorodých [všestranných] informací);
- 2) indikátoru **názorové různorodosti** z hlediska struktury vyjadřujících se představitelů stran různé politické orientace;
- 3) specifického **indikátoru pro článek 6.3. Kodexu ČT, který klade obecný požadavek na rozložení oslovených zdrojů** – takové rozložení nebývá v klasické obsahové analýze transparentnosti sledováno, avšak kódování jednotlivých složek (kategorií oslovených zdrojů) indikátoru naplňování tohoto zákonného požadavku probíhá na základě postupů standardní obsahové analýzy.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (2/5)

INDIKÁTOR TEMATICKÉ RŮZNORODOSTI

Tematická skladba zpravodajství musí v první řadě odpovídat požadavkům kladeným na zpravodajství veřejné služby. Sekundárním indikátorem míry naplnění tematické různorodosti je srovnání rozložení tematických skupin příspěvků odvysílaných ve zpravodajství s očekáváním diváků – jde o specifický indikátor, který srovnává skutečnou tematickou strukturu odvysílaných příspěvků ve zpravodajství ČT s diváckým očekáváním, zjištěným výzkumem veřejného mínění (trackingem).

Tematická skladba odvysílaných příspěvků je vhodným a úspěšným kompromisem mezi očekáváním diváků a požadavky kladenými na vysílání veřejné služby, zformulované především do stanovených obecných cílů, tj. zejména 1. a 4., které se týkají zpravodajství zejména ve smyslu:

- ***Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů, udržování a rozvoj občanské společnosti a demokracie;***
- ***Cíl 4: Představování světa občanům České republiky.***

Ze zjištěných výsledků pro tento indikátor ve formě srovnání odvysílaných různých tematických skupin příspěvků s očekáváním diváků uvedených na následujícím listu nelze vyčíst žádné varovné signály nedostatečné tematické různorodosti zpravodajství ČT.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST

(3/5)

ZPRAVODAJSKÉ TEMATICKÉ SKUPINY	Výskyt odvysílaných tematických skupin v roce 2015
Zprávy z domácí politiky	26%
Zprávy z domácí ekonomiky a hospodářství	22%
Politické a ekonomické zprávy ze zahraničí	31%
Zprávy o kriminalitě	6%
Zprávy o dopravních nehodách, živelních katastrofách, jiná černá kronika	7%
Zprávy z oblasti kultury	6%
Regionální zprávy	6%
Jiné zprávy	8%
Zprávy s náboženskou a duchovní tematikou	1%
Informace z oblasti vědy a výzkumu	1%
Zprávy o slavných lidech, celebritách	1%
Praktické informace z oblasti práva s politickým kontextem i bez politického kontextu	1%
Praktické informace a rady spotřebitelského charakteru s politickým kontextem i bez něj	10%
Zajímavosti, perličky z domova i ze světa	4%

Poznámka: Jeden příspěvek může zahrnovat i více tematických skupin najednou. Tematické skupiny byly kategorizovány v 1240 příspěvcích.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (4/5)

INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE STRUKTURY VYJÁDŘENÍ PŘEDSTAVITELŮ POLITICKÝCH STRAN

Pro interpretaci tohoto indikátoru platí: Názorová různorodost je tím vyšší, čím pestřejší je zastoupení vyjadřujících se představitelů politických stran z hlediska jejich názorového zařazení na levo-pravé škále.

Zákonné normy požadují, aby hlavní názorové proudy (z politického hlediska tedy levicový a pravicový) měly adekvátně významné zastoupení ve veřejnoprávním vysílání.

Vzhledem k vedoucí vládní roli ČSSD je obvyklé, že prezentace jejích (levicových) názorů v současnosti převládá nad pravicovými (dnes opozičními). Existující převaha vyjádření levicových politiků nad pravicovými během roku 2015 je tedy dána především tím, že velmi často hovořili jménem vlády a ministerstev představitelé ČSSD. Tato „vládní“ převaha citovaných, resp. zmiňovaných je obvyklá ve většině médií i ve světě.

KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	TOP09	ODS	ANO	Úsvit	ostatní
4%	39%	8%	9%	9%	25%	2%	3%
levice		střed	pravice		obtížně zařaditelné		
43%		8%	19%		30%		

Počet
zaznamenaných
vyjádření
N= 703

vládní koalice	opozice v PS	ostatní
72%	24%	4%

Názorová různorodost zpravodajství ČT z úhlu pohledu tohoto indikátoru (struktury vyjádření představitelů politických stran) odpovídá požadavkům tzv. odstupňované rovnosti.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RŮZNORODOST (5/5)

3. INDIKÁTOR NÁZOROVÉ RŮZNORODOSTI PODLE POŽADAVKU Č. 6.3. KODEXU ČT

Pro hlubší a „cílenější“ vyhodnocení tohoto indikátoru by bylo potřeba formulovat konkrétnější výklad tohoto článku. Například je otázkou, jaký by měl být poměr mezi zastoupením odborníků a „hlasu lidu“ ve veřejnoprávním zpravodajství.

SROVNÁNÍ STRUKTURY OSLOVENÝCH ZDROJŮ

	politici	přímí aktéři	odborníci	vox populi	jiné zdroje	celkový počet
2013	27%	51%	6%	x	16%	1102
2014	19,8%	52,1%	5,7%	10,6%	11,8%	2648
2015	20,3%	54,7%	4,5%	8,4%	12,1%	3468

Zjištěné úrovně tohoto indikátoru příslušnému požadavku čl. 6.3. Kodexu ČT nelze označit za rizikové pro jeho plnění.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

II.4. RELEVANCE (EXTERNÍ)

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

EXTERNÍ (1/3)

Zvolený způsob posuzování **externí relevance** indikuje míru:

- 1) **naplňování obecných cílů stanovených pro zpravodajství** veřejné služby,
- 2) **významu a důležitosti pro různé skupiny** jmenované Zákonem o ČT a Kodexem ČT.

INDIKÁTOR EXTERNÍ RELEVANCE ZPRAVODAJSVÍ ČT

Příspěvek je považován za externě relevantní, pokud jeho obsah významně nebo zaznamenaně napomáhá naplnění alespoň jednoho z cílů stanovených pro média veřejné služby, anebo se významně či zaznamenaně týká jedné ze skupin uvedených v tabulce:

Téma příspěvku napomáhá nebo se týká či je významné pro:	významně	zaznamenaně	nepodstatně	nijak	nelze rozhodnout
Cíl 1: Udržování a rozvoj informovaného občanství, občanské společnosti a demokracie					
Cíl 4: Reprezentaci České republiky, jejích regionů a komunit					
Cíl 5: Představování světa České republiky					
alespoň pro jednu ze sociálně-demografických skupin jmenovaných Zákonem o ČT, menšiny národnostní a náboženské, invalidy, penzisty nemocné a dalších skupin... určených zákonnými požadavky					

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

EXTERNÍ (2/3)

Zvolený přístup vyhodnocování „veřejnoprávnosti“ podle míry naplňování obecných cílů je **paralelou například k praxi BBC**, kde probíhá expertní arbitrární posouzení, zda jednotlivý pořad splňuje alespoň jeden ze šesti cílů stanovených pro média veřejné služby a zda je tedy možné danému pořadu přisuzovat veřejnoprávní charakter či nikoli.

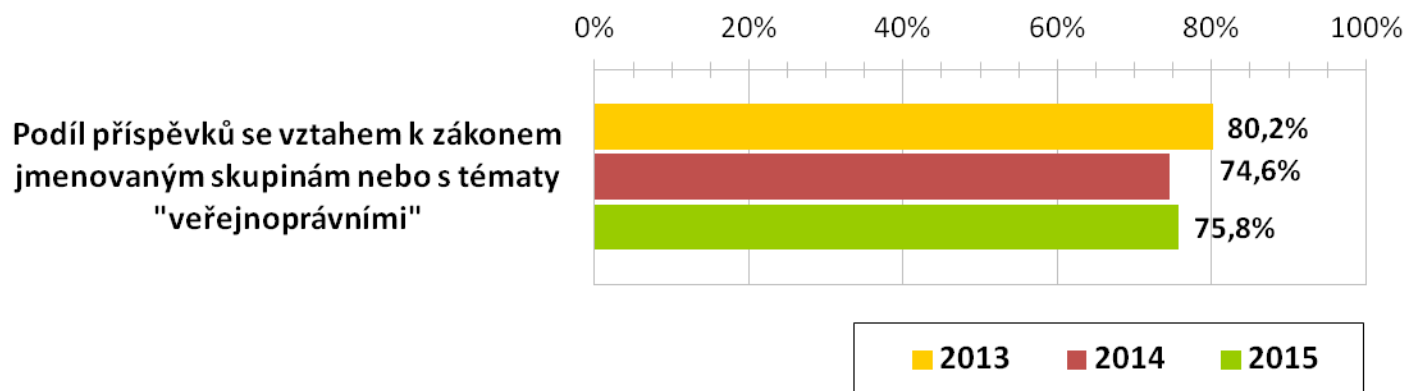
Pro vyhodnocení míry naplňování externí relevance není možné využít standardní obsahovou analýzu, proto jsou použity některé přístupy používané při expertním posouzení vycházejícím ze zkušenosti z novinářské praxe, a to zejména v následujícím smyslu:

- Každý zkoumaný příspěvek vyhodnocují vždy dva analytici.
- Pokud po jejich interní diskusi (verifikace vs. falzifikace argumentů) nedojde k nalezení shody, daný příspěvek vyhodnocují další členové týmu. Jestliže se ani tímto způsobem nedospěje ke konečnému konsenzu naplnění externí relevance u jednoho z jejích indikátorů, je externí relevance ve zkoumaném příspěvku označena jako nevyhodnotitelná.

Výsledný indikátor externí relevance je uveden ve formě **podílu příspěvků označených za externě relevantní + příspěvků, kde o naplnění externí relevance nelze rozhodnout, vůči všem příspěvkům**. Tedy matematicky vyjádřeno: (všechny příspěvky – příspěvky označené jako externě nerelevantní) / počet všech příspěvků.

HODNOCENÁ KRITÉRIA KVALITY – RELEVANCE

EXTERNÍ (3/3)

N= 1250

Sledovaný indikátor ukazuje, že i nadále je tematická skladba zpravodajství ČT z pohledu veřejnoprávního vyhovující a na vyšší úrovni, než je očekávání „průměrného diváka“ – viz list 26.

II. ZJIŠTĚNÉ VÝSLEDKY

II.5. PŘESNOST A SPRÁVNOST PREZENTOVANÝCH JEVŮ A UDÁLOSTÍ

PŘESNOST A SPRÁVNOST PREZENTOVANÝCH JEVŮ A UDÁLOSTÍ

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku čj.: 3 As 6/2010 – 71 uvádí, že objektivita v sobě zahrnuje hned několik aspektů, z nichž za rozhodné považuje mimo jiné správnost (či přesnost), tzn. že zpráva odpovídá skutečnosti, *příčemž se odvolává na publikaci Schulz/Reifová a kol.: Analýza obsahu mediálních sdělení; Karolinum; Praha; 2004; s. 52 a násl.*

Objektivita je teoretický abstraktní koncept, jehož obtížná uchopitelnost způsobuje obtíže i při jeho operacionalizaci. Z praktické nemožnosti operacionalizovat pojem objektivitu vychází i nemožnost kvantifikace tohoto konceptu. Vždy lze hovořit pouze o kvantifikaci jeho kategorií (kritérií).

Kritéria objektivity požadovaná zákonnými a profesními normami:

1) Přesnost a správnost prezentovaných událostí a jevů

- **Kodex ČT, 5.6: *Ve zpravodajství a aktuální publicistice Česká televize dbá na přesnost a neustrannost, spočívající především ve zjišťování a ověřování skutečnosti).***
- **Kodex ČT, 5.12: *Česká televize je povinna zajistit, aby obrazové a grafické části informace ve zpravodajství a aktuální publicistice přispívaly k pravdivosti a přesnosti sdělení.***
- **Etický kodex novináře, odst. 1, písmeno f: *„...nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt..“.***

PŘESNOST A SPRÁVNOST PREZENTOVANÝCH JEVŮ A UDÁLOSTÍ

2) Úplnost podávaných informací

- **Kodex ČT, čl. 5.8.: „Česká televize je při získávání a zpracovávání informací plně podřízena imperativu zjistit a divákům zprostředkovat pravdivý obraz skutečnosti ...Zamlčení důležité informace nebo potlačení jejího podstatného aspektu bude vždy hrubým porušením tohoto imperativu.“;**
- **Etický kodex novináře, odst. 1, písmeno f: „...nepřipustit, aby ... zprávy byly deformovány zamlčením důležitých dat“.**

3) Uvádění možných příčin a následků popisovaného jevu

- **Kodex ČT, čl. 5.3.: „Aktuálně publicistické pořady České televize nabízejí především kritickou reflexi reality, musí jít do hloubky věcí, zjišťovat pravé příčiny jevů a popsat rozsah následků.“;**

PŘESNOST A SPRÁVNOST PREZENTOVANÝCH JEVŮ A UDÁLOSTÍ

Metodický postup:

- Koncepce metodologického přístupu byla stanovena, ověřována a realizována v praxi v letech 2012 a 2013 a následně byla v roce 2014 její formalismus sjednocena s přístupem společnosti Media Tenor.
- Na příspěvky bylo v rámci této části metodiky pohlíženo izolovaně, nikoliv jako na zpravodajský celek. Výjimkou byly situace, kdy bylo vzhledem k potenciálnímu nálezu účelné posoudit příspěvek v rámci celého bloku příspěvků ke konkrétnímu tématu v rámci relace (typicky nález *objektivita - chybějící nebo neúplná informace*, k jejímuž předání divákovi mohlo dojít v jiné pasáži tematického bloku).
- Předmětem nálezů jsou stavy, kdy příspěvky svým zpracováním mohly obsahovat nepřesné, neúplné nebo jinak zkreslené informace.
- Forma nálezu: Upozornění na možnou kolizi s ohledem na správnost (přesnost a úplnost) / objektivitu popisovaných jevů a událostí prezentovaných v jednotlivých příspěvcích.
- Při přípravě analýzy postupuje tým analytiků metodou kvalitativní evaluace zpravodajství. Nejzávažnějším typologickým nálezem při kvalitativním postupu analýzy jsou identifikace porušování základních standardů žurnalistiky, možných dezinterpretací, zásadních informačních nesouladů, fatálních omylů a zamlčení zásadních informací.
- Příspěvky jsou podrobeny kvalitativní analýze s opakovanou verifikací v rámci analytického týmu a navíc je přesnost a úplnost podávaných informací srovnávána se zpracováním identických témat ve zpravodajských relacích ČRo a servisu ČTK.

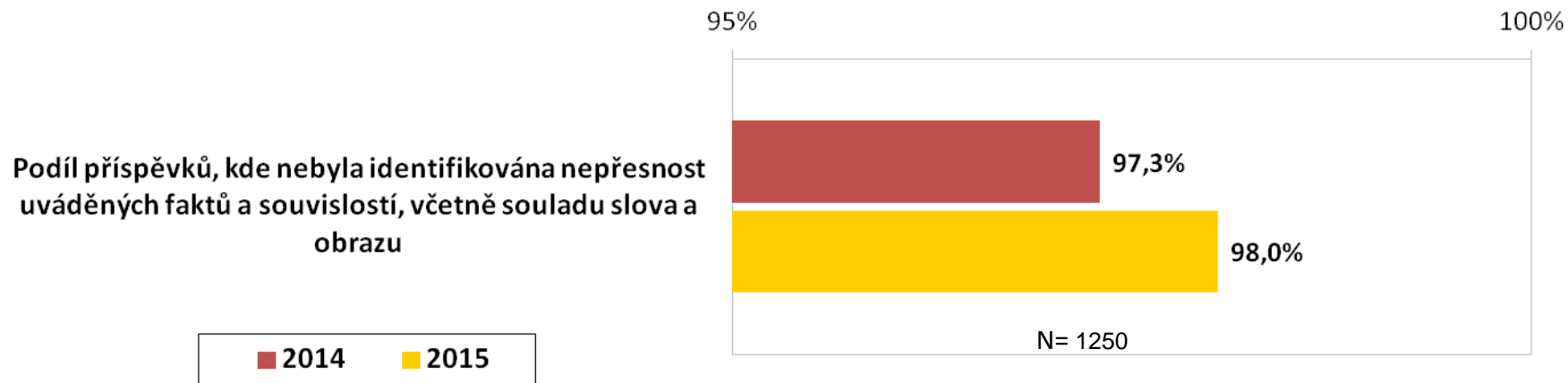
PŘESNOST A SPRÁVNOST PREZENTOVANÝCH JEVŮ A UDÁLOSTÍ

Metodický postup:

- **1. fáze: kvalitativní evaluace zpravodajství - analytik v příspěvku zaznamená nález, kterému přiřadí některou z typologií nálezů kvalitativních evaluací;**
- **2. fáze: posouzení relevance nálezu vzhledem k účelu analýzy - analytik nález posoudí ve smyslu zodpovězení arbitrární otázky, zda-li učiněný nález mohl být příčinou zkresleného vnímání v příspěvku popisovaného jevu divákem. Pokud je odpověď kladná, nález zařadí do pracovního seznamu.**
- **3. fáze: kompletace nálezů analytického týmu - tým analytiků, jejichž zkoumané vzorky se vzájemně překrývaly, sestaví závěrečný souhrn nálezů na základě kritické diskuze**
Nálezy jsou přitom tříděny:
 - a) **Do tří kategorií podle míry jejich závažnosti: nízká, střední nebo vysoká. Za vysokou míru závažnosti je považován nález, který je v přímém rozporu s požadavky stanovenými Kodexem ČT.**
 - b) **Podle oblastí typologií nálezů kvalitativní evaluace: identifikované nepřesnosti, identifikované absence podstatných informací a příčin a následků popisovaného jevu**
- **4. fáze: verifikace nálezů dalším analytikem - kontrola jednotlivých nálezů a namátková kontrola ostatních reportáží**

IDENTIFIKOVANÉ NEPŘESNOSTI

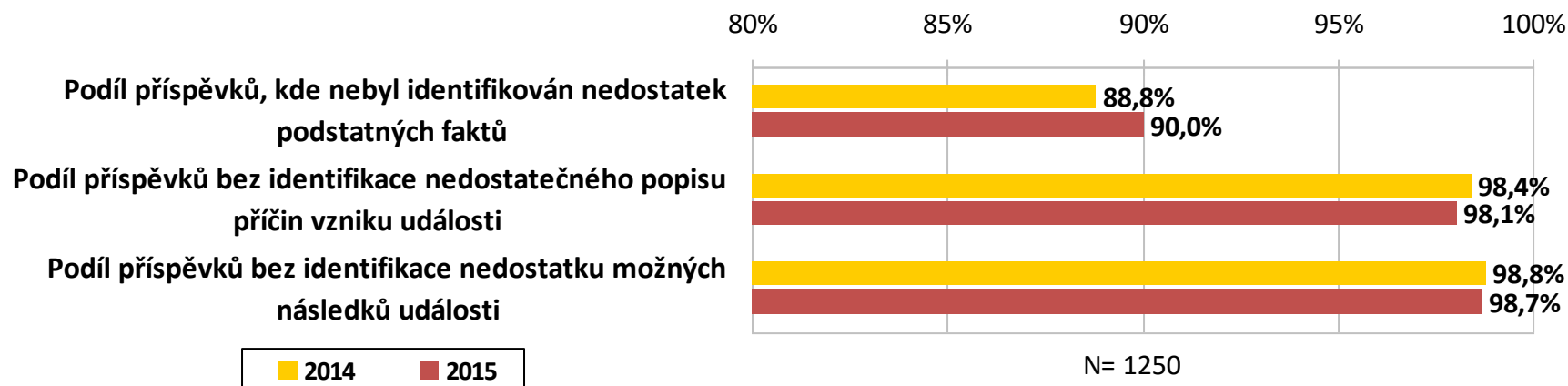
Kvalitativní rozbor přesnosti náhodně vybraných příspěvků ze zpravodajství ČT sledoval, zda tyto svým zpracováním mohly obsahovat nepřesné nebo jinak zkreslené informace. Bylo identifikováno pouze necelých 2% příspěvků, kde byla konstatována možná kolize s přesností.

Tento indikátor je dlouhodobě stabilní a s vysokou rezervou nad hladinou, která by mohla být označena jako riziková.

IDENTIFIKOVANÁ NEÚPLNOST INFORMACÍ O PREZENTOVANÝCH UDÁLOSTECH A JEJICH PŘÍČINÁCH A NÁSLEDČÍCH

Úrovně indikátorů jsou dlouhodobě stabilní.

Lze konstatovat, že všechny sledované indikátory, jak z hlediska úplnosti informací o prezentovaných událostech, tak i popisu jejich možných příčin a následků jsou s vysokou rezervou nad hladinou, která by mohla být označena jako riziková.

III. ZÁVĚR

ZÁVĚR

Na základě úrovní a časového vývoje zjištěných indikátorů sledovaných v tomto expertním posouzení **splňují pořady České televize Události, Zprávy** (delší než 3 minuty) a **Ekonomika ČT24 požadavky na ně kladené z hlediska naplňování obecných cílů stanovených pro vysílání médií veřejné služby**, tj. především:

vybírány z pořadů Události, Zprávy) a *Cíl 1: Zvyšování informovanosti občanů především ve směru udržování a rozvoje občanské společnosti a demokracie;*

- *Cíl 4: Reprezentace České republiky, jejích regionů a komunit;*
- *Cíl 5: Představování světa občanům ČR.*

Tento závěr vychází:

- ze srovnání časových trendů sledovaných indikátorů;
- ze srovnání úrovní sledovaných indikátorů (resp. kritérií) kvality zpravodajství ČT s obdobnými dostupnými ukazateli pro jiná média (viz: Výchozí zdroje – odborná literatura);
- z respektování arbitrárního rozhodnutí Rady ČT, zda zpravodajství ČT v roce předchozím naplnilo či nenaplnilo konkrétní normativní požadavky, k nimž se vztahují skupiny indikátorů (mezi něž patří i indikátory tímto expertním posouzením sledované).

IV. PŘÍLOHY

ANALYTICKÝ TÝM

ANALYTICKÝ TÝM

Jaroslav Formánek (1960)

- Studium ve Francii, 1995 - 2007 zaměstnání a spolupráce ve francouzských médiích: časopisy Info Matin, Le Point, televize Antenne 2 (nyní France 2) a TF1, rádio France Culture, výzkum a analýza mediálního pokrytí prezidentských voleb 1995 a 2002.
- 1992 - 2011 týdeník Respekt, z toho posledních pět let na plný úvazek v pražské redakci, napsal přes 600 článků a rozhovorů.
- 1998 - 2003 spolupráce s českou sekcí rádia BBC, počet článků, glos a rozhlasových rozhovorů, týkajících se francouzských politicko-společenských a kulturních témat je srovnatelný s prací pro týdeník Respekt.
- 1992 - 2014 spolupráce s Českým rozhlasem, Svobodnou Evropou, publikování článků v Lidových novinách, časopisech Revolver Revue, Host, Babylon, Prostor, Česká pozice.

Viktor Šlajchrt (1952)

- Spisovatel, novinář, jazykový redaktor, editor a mediální analytik.
- V letech 2009 a 2010 působil v Etické komisi Syndikátu novinářů ČR.

David Bartoň (1973)

- Publikuje a zároveň přednáší četbu klasických textů na FF UK v Praze.

Ivana Vajnerová (1964)

- Psycholožka, novinářka a komentátorka (MFD, HN, ČTK).
- V posledních letech se zároveň zabývá výzkumy veřejného mínění.

IV. PŘÍLOHY

VÝCHOZÍ ZDROJE

VÝCHOZÍ ZDROJE 1/6

POUŽITÉ PRÁVNÍ A PROFESNÍ NORMY A PŘÍKLADY JEJICH VÝKLADU

Právní normy

- Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi
- Kodex ČT
- Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání
- Zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky
- Zákon 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky

Profesní normy

- Etický Kodex novináře <http://www.syndikat-novinaru.cz/etika/kodex/> (Poznámka: v platném znění)
- The Royal Charter for the continuance of the British Broadcasting Corporation: http://www.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/charter.txt (Poznámka: V platnosti od roku 2006 do roku 2016)

VÝCHOZÍ ZDROJE 2/6

PŘÍKLADY VÝKLADU PRÁVNÍCH A PROFESNÍCH NOREM NEJVYŠŠÍM SPRÁVNÍM SOUDEM

- Usnesení NSS Vol 142/2013 – 72
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0142_0Vol_13_20131129084725_prevedeno.pdf
- Rozsudek NSS čj. 3 As 6/2010 – 71
http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0142_0Vol_13_20131129084725_prevedeno.pdf

VÝCHOZÍ ZDROJE 3/6

ODBORNÁ LITERATURA 1/3

- *Aday, Sean; Livingston, Steven; Hebert, Maeve. Embedding the Truth: A Cross-Cultural Analysis of Objectivity and Television Coverage of the Iraq War. The Harvard International Journal of Press / Politics 2005;*
- *Belobrad, Michal (ed.). Kvalitatívna a kvantitatívna analýza spravodajských relácií slovenských mienkotvorných televízií: zborník z odborných seminárov Katedry žurnalistiky FFKU: k riešeniu projektovej úlohy VEGA1/3692/06/. Ružomberok; Katolícka univerzita v Ružomberku, Filozofická fakulta, 2008.*
- *Čábelová, Lenka; Jirák, Jan; Končelík, Jakub; Reifivá Irena; Trampota Tomáš. Praktický projekt Český rozhlas o České televizi in Analýza obsahu mediálních sdělení: Winfried Schulz, Helmut Scherer, Lutz Hagen, Irena Reifová, Jakub Končelík; Praha, Karolinum 2011).*
- *Donsbach, Wolfgang; Klett, Bettina. Subjective objectivity. How journalists in four countries define a key term of their profession. International Communication Gazette*
- *Farnsworth, Stephen J.; Lichter, S. Robert; Schatz, Roland. The Global President: International Media and the US Government. Rowman & Littlefield, 2013.*
- *Hagen L.M. (1995), Informations qualitäts von Nachrichten. Opladen: Westdeutscher Verlag;*
- *Hopmann, David Nicolas; Van Aelst, Peter; Legnante, Guido. Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. Sage Publications, 2011.*

VÝCHOZÍ ZDROJE 4/6

ODBORNÁ LITERATURA 2/3

- *Hopmann, David Nicolas; Van Aelst, Peter; Legnante, Guido. Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. Sage Publications, 2011.*
- *Jirák, Jan; Nečas, Vlastimil; Rábová, Tereza; Trampota, Tomáš; Wolák, Radim. Analýza předvolebního vysílání Českého rozhlasu v období před krajskými a senátními volbami konanými v říjnu 2012. CEMES, 2013.*
- *Kejlová, Tamara. Analýza zpravodajství českých periodik během prezidentských voleb v roce 2013 v ČR. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2014.*
- *Morris, Jonathan S. Slanted Objectivity? Perceived Media. Bias, Cable News Exposure, and Political Attitudes. SOCIAL SCIENCE QUARTERLY, Volume 88, Number 3, September 2007.*
- *Nečas, Vlastimil. Research of Bias in Selected Journals : A Meta Analysis. Bodhi: An Interdisciplinary Journal, Vol.2(1) 2008 p.117-135.*
- *Němcová Tejkalová, Alice. Ti druzí sportovci: mediální stereotypizace a rámcování handicapovaných v tisku v letech 1948-2008. Praha: Karolinum 2012.*
- *Patterson T.E., Mc Clure 1979, The Unseeing Eye. The Myth of Television Power in National Politics. New York: Putman Sons;*
- *Schroter D. (1992) Qualitet im Journalism. Testfall: Unternehmenschreiberichterstattung in Print medien. Munchen, Mulhlheim: Public com.*

VÝCHOZÍ ZDROJE 5/6

ODBORNÁ LITERATURA 3/3

- *Schudson, Michael. The objectivity norm in American journalism. Journalism 2012.*
- *Schulz Winfried, Scherer Helmut, Hagen Lutz, Reifová Irena, Končelík Jakub; Analýza obsahu mediálních sdělení; Praha, Karolinum 2011.*
- *Stavitsky, Alan G.; Dvorkin, Jeffrey A. Best Practices in Assessing Objectivity and Balance. CPB, 2005.*
- *Urbániková, Marína, VOLEK, Jaromír a kol.: Prezidentské volby ve vysílání ČRo 1, MU Brno, 2013.*

VÝCHOZÍ ZDROJE 6/6

INFORMAČNÍ ZDROJE POPISUJÍCÍ PRINCIPY VYSÍLÁNÍ VEŘEJNÉ SLUŽBY A PŘÍSTUPY K JEJÍMU MĚŘENÍ

- *Measuring and monitoring public value - the BBC approach, Shaun Day, Chief Economist BBC Policy, Medientage München 2008;*
- *Research on content of Public Service Media – Instruments for measuring quality, distinctiveness and public value, Netherland Public Broadcastings (NPO), EBU TV Commmittee, Lucerne, May 2011;*
- *Evaluating Impacts of YLE in Finland, Erja Ruohomaa, Head of Strategy Research, GEAR CONFERENCE, Rome, May 2010, updated in 2011;*
- *The three-step test for German public service broadcasters, Rudolph Meyer, LL.M., Adviser, General Secretariat of ZDF Television Council, May 2009.*
- *QUALIMAT RTBF Cumul des vagues 5 et 6, TNS Belgium, Novembre 2010;*
- *Measuring relevance and efficiency of a public broadcaster, Vlamse radio en Televisieomreop, VRT Research Departement;*
- *Fulfilling our public service remit - and how to measure it, Lars T. (Denmark), GEAR CONFERENCE, Rome, May 2010.*